

DAMIÀ DURAN JAUME

L'oci com a llenguatge de la llibertat

EDICIONS **DOCUMENTA** BALEAR

2012

SUMARI

Presentació: El meu amic Damià Duran. FELIP MUNAR I MUNAR	13
Pròleg: Camí de paraules. GABRIEL BARCELÓ BOVER	15
Nota de l'autor. Agraïments	23
Instruccions per al maneig de l'obra	24
Introducció	27
Reflexions prèvies	27
L'oci, un fenomen universal i creixent	28
Sobre la manipulació de l'oci	29
El fet diferencial del lèxic	30
Paraules i territori	31
L'autor dels mots	32
Les fonts documentals	33
Llibertat responsable i esclavitud inevitable	34
Triatge del lèxic	37
Peripècies d'un caminant	38
El món de les paraules ocioses	39
Part primera: l'home que juga	43
I. Identitat i significació	45
Cap a l'home autèntic	45
Definicions clàssiques	49
Al·lusions a l'ociós ocult	53
L'ociós formal i el viciós	57
Psicologia del llenguatge de l'oci	60
Donar-se a conèixer	62
II. La veu interior	66
Naixença de la llibertat	66
L'ambigüitat de la conducta ociosa	69
Condemna i controvèrsia de l'ociós	70
El salt qualitatiu de l'ociós. La nova situació comunicativa	72
El plaer com a finalitat	76
El desig emocional com a recerca	78
III. Mite i cervell	79
La condició prèvia	79
Origen ancestral de l'ociós	80
Ociós a la força?	83
Preludi de l'oci en el minyó	84
Sobre el paradís embrionari i el mític	86
IV. Contingut del lleure	88
Llibertat pròpia i llibertat induïda	88
Enjogassar-se i jugar bé	90
L'equívoc de la imatge	93

V. Parla l'inconscient	96
La condició impulsora del discurs	96
La consciència organitzadora	98
Fidelitat a la llengua i al país	101
Itineraris de recerca	102
Dialèctica del discurs	105
La bondat del discurs	108
Interpretació del discurs. Idiolecte	110
VI. Simbolisme de l'oci	116
La vitalitat del símbol	116
Desigual trajectòria del símbol	120
Com a narrador i narratari	123
VII. Durant el feudalisme i l'antic règim	127
Glossari de l'oci en Ramon Llull	127
Esbós del concepte antic del 'lleure'	129
La desatenció als humils	132
Arrelament del lèxic i les emocions positives	134
Transformació de l'espai rutinari en espai lúdic	139
VIII. La consciència moderna. Desvetllament i manipulació	143
Intervencionisme polític	143
L'oci i el franquisme	146
Obstinació del text tradicional	148
Expansió moderna de l'oci	151
Estratègies de publicitat i consum	154
Controvèrsia entre tradició i modernitat	156
Desvetllament de la dona. Iniciatives	159
Reivindicacions literàries de la dona	162
La veu femenina als sindicats	164
IX. El conflicte interior	167
La potestat de decidir	167
Revelació del desig lúdic	170
El pretext fonamental	171
Retòrica del desfogament emocional	174
Mots del riure	176
La contradicció en la conducta de l'oci	179
Valors íntims de l'ociós	183
Coacció i llibertat. Església i poder civil	185
L'ociós tradicional sabia esperar	189
Part segona: conductes del lleure	195
X. Infància de l'ociós	197
Benvinguda al nounat	197
La juguera infantil. Estratègies comercials	199
L'infant i el món lúdic	201
Narrativa infantil, tradicional i moderna	203
El joc d'aparèixer i amagar-se	206

La llibertat novella. Indicis de llibertinatge	207
Fer campana	208
Conveniència d'ensenyar el lleure	209
Uns apunts sobre la pedagogia de la llibertat	211
XI. Advertiments al somiatruites	213
Mestratge del llenguatge col·loquial	213
Exhortació als impacients i rauxosos	215
Advertiments als gossos i bagassos	218
Xoc enriquidor entre significats oposats	220
Antagonisme del somiatruites	222
XII. Feblesa del llenguatge laboral. La contradicció dialèctica	225
L'espontaneïtat obsessiva	225
Pedagogia dels refranys	227
L'exigència del treball segons alguns textos religiosos	229
De l'espontaneïtat a la feina	230
Tensió dialèctica entre oci i negoci. El conflicte creador	232
XIII. Retòrica dels insurgents i polissons	238
Llibertins i vagabunds. Denúncia ètica	238
Viure l'imprevist	242
Gent de malviure. Aspectes crítics	244
Hipocresia social. Retrets a un sistema imperfecte	247
XIV. El crit de l'origen	249
El lleure com a referent	249
Les formes festives del lleure	251
Discreció del discurs de l'oci	255
Catarsi de la consciència ociosa	257
XV. Camins de recerca lúdica	258
L'esbarjo aclaridor	258
Les mil rutes de la diversió	261
Les dèries de l'esplai	265
Diversió i deport. Ramon Llull	268
XVI. Expressió de les emocions positives	270
Glorificació del cos	270
Incitació i excitació de la sensualitat	272
Conreu de la incitació	273
L'agulló del bon humor	276
Escapar-se del tedi	277
XVII. Barrilaires, colles i aplecs	279
Ambients de platxèria	279
Bullícia i soroll. Escenificació grotesca de les emocions	281
Torbació emocional	282
Vocabulari de les alifares i les vegues	286

XVIII. L'esbarjo de l'espai públic	289
Elogi i extinció del vell carrer	289
Des de la finestra, el balcó i el portal	293
Rondaires i sedentaris	296
Converses del passatemp. El plaer de la xerrada	300
Descrèdit dels xerraires	303
XIX. La peresa lúdica	305
Amonestacions i senyoriu peresós	305
Les temptacions del gandul	307
El referent negatiu	308
Flegmàtics i bohemis	310
Senderols de rondaires	314
Crítica a la deixadesa	315
Ronsers i llangardaixos	317
XX. Esplais de la gola	319
La caverna gustativa	319
Rituals de la gola	321
Decaïment de la memòria dels sabors	322
Additius i conservants. Adulteració del significat	324
Eròtica del gust	327
Feligresos de taverna	328
Moderació i lucidesa en la beguda	330
Vocabulari del borratxo	332
Converses vinoses	335
XXI. Eloqüència del sexe	338
Raons íntimes del llenguatge sexual	338
Metàfores i eufemismes	339
Alliberament de la sexualitat	342
De la coacció tradicional a la permissió actual	345
Dos mots sobre l'ardor sexual	348
L'art de seducció de la dona	350
Semblances del jovent amb les aus i els ocells de corral	354
El llenguatge amorós. Estratègies del festeig	355
XXII. Les fronteres de l'expressió sexual	360
Exhibicions estrambòtiques	360
Fantasies eròtiques i tabús	361
Vigilància de l'honestedat	363
Triangle eròtic. Parella estable, infidelitat i violència	365
Solucions de bagasses	368
Humor groller	370
Epíleg	373
Lèxic de l'oci i el lleure	381
Índex toponímic	409
Índex d'autors	413